

उक्ताः परिभाषाः । इदानीं श्रुतिक्रमं मन्त्रक्रमं चानुसरन्नाचार्यः प्रथमं पौर्ण-
मासेष्टिमुपदिदिक्षुस्तस्या उपक्रमकालमाह .

पूर्वा पौर्णमासीमुत्तरां चोपवसेत् ॥ १ ॥ द्वे पौर्णमास्यौ पूर्वा उत्तरा च .
तत्र पञ्चदशी पूर्वा प्रतिपदुत्तरा . कुतः एषा ह संवत्सरस्य प्रथमा रात्रिर्य-
त्फाल्गुनी पौर्णमासी योत्तरैषोत्तमा या पूर्वेति (६. २. २. १८.) श्रवणात् । तत्र
पञ्चदशी मुख्या प्रतिपद्वैष्णवी . कुतः अनेकशक्तिविकल्पनादिदोषप्रसङ्गादुभयोर्मु-
ख्यार्थवानुपपत्तेः । उपवसेदित्यनेनात्रानशनं न विधीयते . कुतः अपराह्ने व्र-
तोपायनीयमश्रीत इत्यनेन (२. १. १०.) विरोधात् . किं तर्हि चान्द्रायणमुपवस-
तीत्यादौ नियतद्रव्यकालपरिमाणवदशनसत्यवादनक्रोधलाभादिवर्जनादियमनिय-
मकारिण्यप्युपवसतीत्यस्य प्रयोगस्य दृष्टत्वाद्वापि पूर्वापरविरोधपरिहाराय स
एवार्थोऽवसोयते । ततश्चायमर्थः पूर्वा पौर्णमासीं पञ्चदशीं तिथिमुपवसेत् उत्त-
रां वा प्रतिपदम् शास्त्रिताशनमांसमैथुनवर्जनादियमनियमकारी भवेत् यागो-
पक्रमं कुर्यादिति तात्पर्यार्थः । पूर्वा पौर्णमासीमित्यत्रोपान्वध्याङ्स इत्यनेन
(पा० १. ३. ३८.) उपपूर्वस्य वसतेराधारस्य कर्मसंज्ञत्वात् कर्मणि द्वितीयेति
(पा० २. ३. २.) द्वितीया . अत एवायमभोजनार्थस्योपवसतेः प्रयोगो न भ-
वति तदाधारस्य कर्मसंज्ञानिषेधात् तथा च वार्तिकम् ^{१)} अभुक्त्यर्थस्य प्र-
तिषेध इति । तत्रोत्तरोपवासपक्षे च सद्य एव यागं वच्यति सद्यो वा प्रात-
रिति (२. १. १६.) । माः चन्द्रमाः पूर्णी माः पूर्णमासः इयं पौर्णमासी पूर्णचन्द्रा .
तिथिद्वैधे सति पूर्वा उत्तरा वा या पौर्णमासी पूर्णचन्द्रा तामुपवसेत् तस्यां
यागोपक्रमं कुर्यात् न त्वपूर्णचन्द्रायाम् । काठके पूर्णे पौर्णमासीमुपवसेदद-

१) See Pāṇ. १. ३. ३८.